

Harry Mulisch

1927

Harry Kurt Victor Mulisch wordt geboren op 29 juli in Haarlem. Zijn ouders zijn Karl Victor Kurt Mulisch (geboren 1892 in Gablonz, Oostenrijk-Hongarije) en Alice Schwarz (geboren 1908 in Antwerpen). In het ouderlijk huis aan het Westerhoutpark 16 zorgt Frieda Falk (geboren 1891 in Polen) voor de huishouding.

1931

Mulisch reist met Frieda naar Berlijn en verdwaalt in de Tiergarten. 'Als mijn schrijverschap ergens in de tijd een oorzaak heeft, dan ligt zij daar' (Mijn getijdenboek, p. 45).

1933

Mulisch gaat eerst naar een particuliere school, de 'Haarlemsche Schoolvereniging' met kleine klassen, maar die wordt al gauw opgeheven. Daarna gaat hij naar - de openbare - School 17 in de Wilhelminastraat. De crisisjaren hebben ook hun invloed op de familie Mulisch, ze moeten verhuizen naar een kleinere woning, Voorhoutstraat 12.

1935

Mulisch schrijft zijn eerste verhaal 'De pottebaker' (sic).

1936

De ouders van Mulisch gaan scheiden. Hij blijft bij zijn vader wonen. Zijn moeder verhuist naar Amsterdam. Op school gaat het niet zo goed, hij blijft een jaar zitten.

1937

Het tweede verhaal van Mulisch 'Hoe Jan genezen werd' wordt door hem opgestuurd naar het kinderweekblad Doe mee. Het wordt geweigerd. Achtentwintig jaar later wordt het verhaal gepubliceerd in Barbarber (mei 1965). De jonge Mulisch is bovenmatig geïnteresseerd in alchemie, naar het voorbeeld van de held uit één van zijn favoriete jongensboeken De

ongelooflijke avonturen van Bram Vingerling (1927) door Leonard Roggeveen

1938

Er vindt wederom een verhuizing plaats naar een goedkopere woning, Spaarnzichtlaan 23 in Heemstede.

1940

Mulisch gaat naar het Christelijk Lyceum. In de oorlogsjaren is Mulisch' vader directeur bij Lippmann-Rosenthal & Co, het bankiershuis dat verplicht ingeleverde Joodse bezittingen 'beheerde'. In die functie kan hij zijn Joodse ex-echtgenote en zijn zoon uit Duitse handen houden

1941

De vader van Mulisch koopt een grotere woning aan de Anna van Burenlaan 47. Mulisch zal er tot 4 november 1955 wonen. 'In dat huis is het allemaal gebeurd. Daar beleefde ik de oorlog. Daar schreef ik mijn eerste verhalen en romans. Daar ging ik voor het eerst met een meisje naar bed' (Mijn getijdenboek, p. 62).

1944

Mulisch zakt voor zijn overgangsexamen (de dag na D-day) en verlaat de middelbare school voorgoed.

1945

Artistieke neigingen beginnen de kop op te steken. Mulisch maakt symbolistische tekeningen en moralistische gedichten. Vader Mulisch moet voor drie jaar naar een interneringskamp.

1946

Mulisch wordt afgekeurd voor militaire dienst.

1947

In Elseviers Weekblad verschijnt op 8 februari het debuut 'De kamer', van H.K.V. Mulivsch (sic). Verder schrijft hij de novelle Tussen hamer en aambeeld (waarvan de titel verzonnen is door Mulisch senior) en speelt hij

in een aantal toneelstukken, waaronder Het eeuwige monster (8 mei 1947) bij de Haarlemse Toneelvereniging 'Door Inspanning Uitspanning'. 'Uit dit goedaardige Haarlemse milieu werd ik weggerukt door een demonische figuur uit Amsterdam, gnosticus van beroep, Wim Exel geheten, over wie ik in Voer voor psychologen en Het seksuele bolwerk uitvoerig heb bericht' (Mijn getijdenboek, p. 107).

1948

Mulisch heeft voor het eerst en het laatst een baantje als typist bij de instelling Pro Senectute in Amsterdam, die tehuizen voor ouden van dagen exploiteert. Langer dan vier weken houdt hij het niet uit.

1949

Mulisch begint aan archibald strohalm.

1951

Mulisch wordt lid van de in 1949 in Haarlem opgerichte sociëteit 'Teisterbant'. Hij raakt bevriend met Godfried Bomans, Anton Heyboer en Kees Verwey. Op 24 november wordt het manuscript van archibald strohalm bekroond met de Reina Prinsen Geerligsprijs. Mulisch' moeder emigreert naar de Verenigde Staten (San Francisco) en wordt Amerikaans staatsburger.

1952

De dichter Ed. Hoornik introduceert Mulisch op de literaire avonden in het huis van mevrouw Coos Frielink. Vanaf 26 januari is hij een regelmatige gast in het huis aan de Valeriusstraat in Amsterdam. Hij ontmoet er voor het eerst tijdgenoten als Hans Andreus, Remco Campert, Gerrit Kouwenaar, Lucebert en Simon Vinkenoog.

Van 1952 tot 1959 schrijft Mulisch incidenteel literaire recensies en publiceert hij in De Groene Amsterdammer, Haarlems Dagblad en Het Parool. Publicatie van de roman Archibald Strohalm. en de novelle Tussen hamer en aambeeld. Deze boeken van Mulisch verschijnen - evenals alle toekomstige - bij Uitgeverij De Bezige Bij in Amsterdam.

1953

Publicatie van Chantage op het leven, een bundel met twee novellen, getiteld 'Chantage op het leven' en 'Oneindelijke aankomst'.

1954

In het Haarlems Dagblad verschijnt van 9 oktober tot en met 22 november dagelijks een feuilleton 'Achter wallen en poorten', een bewerking van een toneelstuk van Jan van Dam, door A. Zwart (= Harry Mulisch). Publicatie van de roman

De diamant. Een voorbeeldige geschiedenis (geïllustreerd door Lotte Ruting). De diamant is vertaald in het Duits (Hamburg 1961), Roemeens (Boekarest 1978) en Bahasa Indonesia (Bandung 1983).

1955

Mulisch verlaat het vaderlijk huis en gaat wonen aan het Staten Bolwerk 2 in Haarlem. Hij maakt een reis naar Wenen en bezoekt voor het eerst Italië. Publicatie van een verhalenbundel Het mirakel. Episodes van troost en liederlijkheid uit het leven van de heer Tiennoppen (De Arbeiderspers) en de novelle De sprong der paarden & de zoete zee (De Beuk).

De sprong der paarden & de zoete zee is vertaald in het Zweeds (Stockholm 1969), Amerikaans (New York 1973), Pools (Warschau 1975) en Duits (Tübingen/Basel 1979).

1956

De huishoudster Frieda Falk overlijdt. Mulisch reist naar Roemenië en de DDR; hij bezoekt Weimar en Dresden. Laatstgenoemde stad speelt een belangrijke rol in Het stenen bruidsbed. Publicatie van Het zwarte licht. Kleine roman. Het zwarte licht is vertaald in het Duits (Hamburg 1962) en Pools (Warschau 1976).

1957

De vader van Mulisch overlijdt. Voor Het zwarte licht (1956) ontvangt hij op 6 april de Bijenkorf Literatuur-prijs. Publicatie van de novellebundel De versierde mens.

1958

Mulisch verhuist naar Amsterdam. In januari ontmoet hij de grootmeester schaken Jan Hein Donner in het huis van Ed. Hoornik. Ze gaan de eerste weken van hun vriendschap erg veel met elkaar om, wat hen de honende epitheta 'de neus en de reus' oplevert. Op 12 februari krijgen Harry Mulisch (voor archibald strohalm) en Cees Nooteboom (voor Philip en de anderen) de Anne Frank-prijs (1957), die voor het eerst wordt uitgereikt aan jonge veelbelovende auteurs. Hij wordt in september redacteur van het tijdschrift Podium en blijft dat tot januari 1960. Publicatie van een aforismenbundel Manifesten.

1959

Mulisch neemt deel aan een congres over avant-gardetoneel onder voorzitterschap van Ionesco in Helsinki en houdt vakantie op Ibiza. In juni introduceert hij, naar Amerikaans voorbeeld, de paperback bij De Bezige Bij. Publicatie van Het stenen bruidsbed als de eerste Literaire Reuzenpocket. De serie wordt een enorm succes.

Het stenen bruidsbed werd geschreven in opdracht van de minister van O.K. & W. en is vertaald in het Duits (Hamburg 1960), Noors (Oslo 1961), Engels (Londen 1962), Spaans (Barcelona 1963; verkorte versie, met weglating van passages met een enigszins erotisch karakter), Slowaaks (Bratislava 1968), Ivriet (z.p. 1983) en Frans (Parijs 1985).

1960

Mulisch bezoekt voor het eerst Venetië. In de komende jaren volgt een groot aantal reizen door Italië. Publicatie van het toneelstuk Tanchelijn. Kroniek van een ketter. Geen historisch toneelstuk in vijf bedrijven, dat Mulisch in september/oktober 1958 schrijft in opdracht van de Gemeente Amsterdam. De première van het toneelstuk vindt plaats op 27 februari 1960 in de Stadsschouwburg van Amsterdam.

Mulisch' moeder komt voor de gelegenheid naar Nederland. Tevens publicatie en opvoering van de avant-gardistische eenakter De knop, waarvan de opvoering in het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel tot vechtpartijen leidt.

1961

In januari wordt Mulisch' toneelstuk Tanchelijn bekroond met de Visser Neerlandia-prijs 1960. Hij reist als verslaggever voor Elseviers weekblad tweemaal naar Israël voor het proces Eichmann. Van 1 april tot 2 december verschijnen in Elseviers weekblad zeventien artikelen over het proces Eichmann. In de herfst van '61 verschijnt het eerste nummer van het driemaandelijks tijdschrift Randstad.

De redactie wordt gevormd door Hugo Claus, Ivo Michiels, Harry Mulisch en Simon Vinkenoog. In 1969 verschijnt het dertiende en laatste nummer van Randstad. Mulisch blijft tot het eind verbonden aan de redactie. Op 7 november wordt door de Algemene Bond van Leesbibliotheekhouders de Athos-prijs uitgereikt aan Mulisch voor zijn gehele oeuvre. Publicatie van Voer voor psychologen.

Mulisch parodieert de folders van de Bescherming Burgerbevolking (die in het najaar van 1961 bij de Nederlandse burgers in de bus vallen) en publiceert Wenken voor de bescherming van uw gezin en uzelf, tijdens de jongste dag.

1962

Mulisch krijgt in België de Cultuurprijs van Vilvoorde (de Harry-prijs). De prijs wordt toegekend aan auteurs 'die de waarheid durven schrijven; die eerlijkheid boven virtuositeit stellen.' Op 30 november neemt Mulisch zitting in het bestuur van De Bezige Bij. Publicatie van De zaak 40/61. Een reportage, over het proces Eichmann.

Voor dit boek reist Mulisch niet alleen naar Israël, maar ook naar Berlijn, Auschwitz en Maidanek. Het boek is vertaald in het Duits (Keulen 1963).

1963

De zaak 40/61 wordt bekroond met de Vijverberg-prijs. In het vijfde nummer van Randstad (lente 63) verschijnt een voorpublicatie van de roman De ontdekking van Moskou. Het boek is nooit verschenen. Wel is

het nog een keer aangekondigd in een prospectus van de Bezige Bij in 1981. Uiteindelijk is een deel van het manuscript verwerkt in De aanslag (1982).

1964

Onder redactie van Joris van den Berg, Han Lammers en Harry Mulisch verschijnt Pays Bah. Zo is het, 'een polemische beschrijving van wat tussen zaterdag 4 en maandag 13 januari 1964 in Nederland werd gezegd en geschreven naar aanleiding van het tv-programma Zo is het toevallig ook nog 's een keer, in het bijzonder naar aanleiding van een uitzending over de verafgoding van de televisie die als godslasterlijk werd ervaren. Bibliofiele publicatie van een voordracht Geen combinatie 2. Toespraak van Harry Mulisch, gehouden op 28 februari 1964 op de gala-avond van de Schrikkel-Boekenweek.

1965

Mulisch wordt in januari redacteur van De Gids. Andere redacteurs zijn W.L. Brugsma, Ed. Hoornik, Han Lammers, Anton Constandse, Sybren R. de Groot en A. de Froe. Op 20 mei wordt hij in de RAI uitgeroepen tot de best geklede auteur van 1965.

1966

Mulisch maakt een reis om de wereld: India, Thailand, Japan en Amerika. Publicatie van Bericht aan de rattenkoning, over provo en de recente geschiedenis van Amsterdam. Een fragment uit het boek is door Elisabeth Eybers in het Engels vertaald (Amsterdam 1967). Gerard Reve noemt Mulisch na verschijning van dit boek een 'gemotoriseerde relletjesvoyeur'.

Mulisch rijdt in die jaren in een groene Harald Triumph door Amsterdam.

1967

Op 13 juni wordt in de Brakke Grond in Amsterdam door de toneelgroep Studio Een doorn in het oog opgevoerd, 'iets dat het midden houdt tussen een 1-akter en een cabaretnummer' (Wenken voor de jongste dag, p. 312). Mulisch brengt in de zomer zijn eerste bezoek aan Cuba. Publicatie van de verzamelbundel Wenken voor de jongste dag (waarin onder andere opgenomen: 'De knop', 'Het narrenschip' en 'Anekdoten rondom de dood').

1968

Mulisch brengt in januari een tweede bezoek aan het suikereiland Cuba. Na zijn terugkeer in Nederland richt hij, samen met Jan Hein Donner, de politicus Han Lammers, de componist Peter Schat en de econoom prof. dr. L.J. Zimmerman, het Comité van Solidariteit met Cuba op. In mei - tijdens de studentenopstand - bezoekt hij Parijs. Mulisch doet van dit bezoek - gedeeltelijk - verslag in *De toekomst van gisteren* (1972). Als gast van de Nederlandse delegatie gaat hij naar het communistische Wereldjeugdfestival in Sofia. In een bewerking van Dimitri Frenkel Frank wordt *De knop* (1960) uitgezonden op de televisie. Publicatie van *Het woord bij de daad. Getuigenis van de revolutie op Cuba*.

1969

Derde bezoek aan Cuba. Ook reist Mulisch naar Zwitserland waar hij Weinreb op zijn onderduikadres bezoekt. Een verslag van dit bezoek is opgenomen in de 'Catalogus' in *De verteller verteld* (1971). Mulisch schrijft in samenwerking met de auteur Hugo Claus en de componisten Louis Andriessen, Reinbert de Leeuw, Mischa Mengelberg, Peter Schat en Jan van Vlijmen de totaalopera *Reconstructie*. Een moraliteit. Het tekstboek bij de grammofoonplaten is vertaald in het Engels (z.p. 1969). Een deel van de samenwerking vond in 1968 plaats in een trappistenklooster (abdij Sion) bij Deventer, waar de heren een aantal weken in retraite gingen. Publicatie van Israël is zelf een mens. Onzakelijke notities uit *De zaak 40/61* (Bert Bakker) en *De voorspelling van het heden* (Motion), dat een fragment bevat uit *De toekomst van gisteren* (1972).

1970

In mei neemt Mulisch deel aan de manifestatie 'Schrijvers voor Vietnam' in het Amsterdamse Frascati-theater, waar hij zijn 'Meningen in marstempo' voordraagt. Hij is een van de initiatiefnemers van 'Het auteurstheater' samen met Ellen Vogel, Lodewijk de Boer, Krijn ter Braak, Hugo Claus, Reinbert de Leeuw, Cees Nooteboom, Fons Rademakers en Dimitri Frenkel Frank. Het is de bedoeling de Nederlandse toneelwereld totaal te vernieuwen. De twee belangrijkste punten uit het gepubliceerde manifest, Het auteurstheater. Plan voor een Amsterdams Toneelgezelschap, zijn: uitsluitend nieuwe Nederlandse producties en collectiviteit als

werkmethode. Het collectief wordt binnen een jaar ontbonden. Mulisch bezoekt de BRD en de DDR voor De toekomst van gisteren, een verhandeling over een gelijknamige roman die nooit geschreven werd en waaraan Mulisch al in 1962 begon. De 'Notenkrakers' (Reinbert de Leeuw, Peter Schat en een aantal andere musici en sympathisanten - waaronder Mulisch) houden op 26 januari uit protest tegen de geringe aandacht voor Nederlandse componisten een half uur lang het Concertgebouw bezet.

Publicatie van de roman De verteller en de verzamelbundel Paralipomena orphica. Fragmenten uit De verteller zijn onder de titel 'De zegelbewaarders' incidenteel verschenen in De Gids en Avenue (tussen 1963-1970).

1971

Mulisch wordt op 27 september vader van dochter Anna, genoemd naar de dochter van Freud. Hij trouwt op 3 december met de drieëntwintigjarige tekenares Sjoerdje Woudenberg, die o.a. de collage voor het omslag van De verteller maakte. Voor De toekomst van gisteren bezoekt Mulisch Albert Speer in Heidelberg en de Wagner Festspiele in Bayreuth.

Publicatie van De verteller verteld. Kommentaar Katalogus Kuriosa en een Katastrofestuk en de brochure Over de affaire Padilla. Nawoord bij Het woord bij de daad.

1972

Tijdens het Holland Festival gaat op 16 juni in de Stadsschouwburg in Amsterdam Mulisch' toneelstuk Oidipous Oidipous in première. De regie is in handen van Lodewijk de Boer. Publicatie van een brochure over de Nederlandse spelling: Soep lepelen met een vork. Tegen de spellinghervormers, Tevens publicatie van Oidipous Oidipous en De toekomst van gisteren. Protocol van een schrijverij.

De toekomst van gisteren is vertaald in het Duits (Berlijn 1995).

1973

Tijdens een vakantie volgt Mulisch per auto de sporen van de vijftiende-eeuwse kardinaal Nicolaus Cusanus: Bernkastel-Kues, Innsbruck, Bolzano, Andraz, Rome, Orvieto, Todi. Hij wordt lid van de Cusanus Gesellschaft. (NB: Cusanus zou als personage opgevoerd worden in de nooit verschenen roman *De ontdekking van Moskou*).

De VPRO zendt een tv-bewerking van het toneelstuk *Tanchelijn* uit, onder regie van Dimitri Frenkel Frank. Publicatie van een essay over de marxistische psychoanalyticus Wilhelm Reich, *Het seksuele bolwerk en van Woorden, woorden, woorden*, een typografisch spel met de Hamlet-monoloog 'To be or not to be'. *Het seksuele bolwerk* is vertaald in het Duits (München 1997).

1974

Dochter Frieda, genoemd naar de huishoudster Frieda Falk, wordt op 24 juni geboren. Mulisch woont in Boedapest een congres van het Internationaal Theater Instituut bij. Het toneelstuk *Bezoekuur* gaat in Amsterdam in première. Publicatie van de eerste dichtbundel, *De vogels. Drie balladen* (Athenaeum-Polak & Van Genneep)

1975

In de zomer gaat Mulisch naar een ITI-congres in Berlijn. In het najaar wijdt het Letterkundig Museum te Den Haag een tentoonstelling aan hem, getiteld *De getijden van Harry Mulisch*. De tentoonstelling is ook te zien geweest in kasteel Groot Hoenlo, Olst. Publicatie van de tweede dichtbundel, *Tegenlicht* (Athenaeum-Polak & Van Genneep), het geïllustreerde, autobiografische *Mijn getijdenboek* en een bibliofiel dichtbundeltje *Kind en kraai* (Eliance Pers).

Tevens verschijnen het scenario *Volk en vaderliefde*. Een koningskomedie en de roman *Twee vrouwen*. *Twee vrouwen* is vertaald in het Duits (Wiesbaden/München 1980), Engels (Londen 1980), Hebreeuws (z.p. 1985), Frans (Arles 1986), Spaans (Barcelona 1988) en Pools (Wroclaw 1990), Esperanto (Chapecó [Brazilië] 1992), Slowaaks (Bratislava 1993) en Tjechisch (Praag 1993).

In een bibliofiele uitgave verschijnt de novelle *De grens* (Bibliofiele Bijenkorf Bibliotheek; met een portrettekening door Paul Citroen).

1976

Voor de tweede keer woont Mulisch een theatercongres bij in Boedapest. De VPRO zendt op 11 maart het televisiespel Volk en vaderliefde uit, onder regie van Wim T. Schippers. Publicatie van een nieuwe dichtbundel De wijn is drinkbaar dank zij het glas, een polemische brochure Het ironische van de ironie. Over het geval G.K. van het Reve (Manteau) en Vergrote raadsels.

Verklaringen, paradoxen, mulischesken (Gottmer), een aforismen- en citatenreeks onder redactie van Gerd de Ley. Tijdens de jaarwisseling wordt De taal is een ei (Athenaeum-Polak & Van Genneep en Peter Loeb) gepresenteerd.

1977

Op 10 juni vindt in het Circustheater in Scheveningen de wereldpremière van de opera Axel plaats. Mulisch schreef het libretto - naar Villiers de l'Isle-Adam; Jan van Vlijmen en Reinbert de Leeuw componeerden de muziek. De vijftigste verjaardag van Mulisch wordt uitbundig gevierd met de openbare feesten 'Leven, lijden en triomf van Harry Mulisch' in Amsterdam en Den Haag.

Hij krijgt de onderscheiding Ridder in de Orde van Oranje Nassau. In december krijgt Mulisch de Constantijn Huygens-prijs van de Jan Campertstichting voor zijn gehele oeuvre. Gedichten uit Kind en kraai (1975) worden door Peter Schat op muziek gezet voor piano en zangstem en uitgevoerd door Reinbert de Leeuw en Marjanne Kweksilber. Het tekstboek is hetzelfde jaar vertaald in het Duits en Engels.

Tijdens het Holland Festival wordt De knop (1960) opgevoerd door de Theaterunie, onder regie van Lodewijk de Boer. De muzikale begeleiding is in handen van het Nederlands Blazersensemble onder leiding van Willem Breuker, die ook de muziek componeerde. In juni begint Mulisch definitief aan het filosofische werk waarvan de oorsprong ligt in het jaar 1949 en waarvan de werktitel luidt De compositie der wereld.

Publicatie van het libretto van Axel, de verhalenbundel Oude lucht. Drie verhalen, Verzamelde verhalen 1947-1977 en De verhalen 1947-1977.

1978

Het stenen bruidsbed (1959), bewerkt voor toneel door Jos van Assendelft, wordt in maart opgevoerd in het Universiteitstheater in Amsterdam.

Publicatie van Wat poëzie is. Een leerdicht (Athenaeum-Polak & Van Genneep). Het is vertaald in het Amerikaans (New York 1982).

1979

Op 24 februari vindt de uitreiking plaats van de P.C. Hooft-prijs (1977) in de Stadsschouwburg te Amsterdam. De plechtigheid wordt besloten met de vertoning van de korte film De grens (een verhaal uit Oude lucht, 1977), gemaakt door Bobby Eerhart. Rijk de Gooijer speelt de hoofdrol. Publicatie van de verzamelbundel

Paniek der onschuld.

1980

Publicatie van De compositie van de wereld. Onmiddellijk na de voltooiing maakt Mulisch een reis naar Kreta. Vandaar wordt de reis per schip voortgezet naar Egypte.

1981

Van januari tot maart zendt de VPRO het discussieprogramma 'De schrijvers' uit, onder voorzitterschap van Mulisch. Van 5 tot en met 27 februari is er een expositie over leven en werk van Mulisch in de mediatheek van de Spaarne Scholengemeenschap in Haarlem. Onder regie van George Sluizer verschijnt er een Engelstalige film naar Twee vrouwen, getiteld Twice a woman.

Publicatie van De mythische formule, een bundel van dertig interviews uit dertig jaren, samengesteld door Marita Mathijsen.

1982

Publicatie van Opus Gran (De Harmonie), een cyclus van twaalf gedichten met tekeningen van Jeroen Henneman en de roman De aanslag. De aanslag is vertaald in het Fins (Helsinki 1984), Noors (Oslo 1984), Frans (Parijs 1984), Amerikaans (New York 1985), Engels (Londen 1985), Deens

(Kopenhagen 1986), Tsjechisch (Praag 1986), Bulgaars (Sofia 1986), Italiaans (Milaan 1986), Duits (München/Wenen 1986),

Hongaars (Boedapest 1986), Zweeds (Stockholm 1986), Spaans (Barcelona 1986), Kroatisch (Zagreb 1987), Pools (Warschau 1988), Portugees (Lissabon 1988), Chinees (Peking 1988), Hebreeuws (z.p. 1988), Roemeens (Boekarest 1988), Sloveens (Ljubljana 1990), Bahasa Indonesia (Jakarta 1992), Russisch (Moskou 1995), IJslands (1997), Nieuwgrieks (Athene 1998), Albanees (Tirane 1998) en Zuid-Afrikaans (Kaapstad 1999).

1983

Van eind augustus tot begin oktober zendt de VPRO 'De lijn' uit, een zestal programma's naar een idee van Mulisch. 'Trek een lijn dwars door de stad, noteer alles wat je op die lijn tegenkomt en je krijgt een aardige dwarsdoorsnede van die stad' (VPRO-gids, 27 augustus 1983).

In het gezelschap van Remco Campert en Cees Nooteboom reist Mulisch naar Israël. Op 7 oktober ontvangt Mulisch uit handen van oud-verzetsvrouw Truus Menger in het stadhuis van Haarlem het 200.000ste exemplaar van De aanslag. Op 8 december houdt hij de voordracht 'Het boek' tijdens de openbare jaarvergadering van de KNUB in het Rijksmuseum in Amsterdam. Publicatie van de novelle De gezochte spiegel (Ad ten Bosch, Zutphen) en een nieuwe dichtbundel, Egyptisch, waarin de gedichten uit Opus Gran zijn opgenomen zonder illustraties.

1984

De door Mulisch gehouden toespraak op 5 mei tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van het Nationaal Comité Herdenking Capitulatie 1945 verschijnt als de afzonderlijke publicatie

Wij uiten wat wij voelen, niet wat past. Ter gelegenheid van de Boekenweek verschijnt Het boek als handelseditie in een oplage van 1500 exx. Eerder verscheen het in een genummerde oplage van 500 exx.

Mulisch houdt op 7 december de Huizinga-lezing 'Het ene' in de Leidse Pieterskerk.

1985

Cherry Duyns maakt voor de VPRO een documentaire over Mulisch, Gran. De sporen van een droom. Voor de documentaire reizen ze naar de bronnen van Mulisch' schrijverschap: Berlijn, Neurenberg, Athene, Jeruzalem en Cairo. Publicatie van Het ene en van een nieuwe roman Hoogste tijd. Hoogste tijd is vertaald in het Duits (München/Wenen 1987) en Engels (Londen etc. 1987).

1986

Fons Rademakers verfilmt De aanslag (1982). Op 6 april houdt Mulisch de toespraak 'Het meisje en de dood' bij de opening van de tentoonstelling 'Die welt der Anne Frank' in de Academie der Künste in Berlijn. In mei zendt de TROS een hoorspelbewerking van Het stenen bruidsbed door Hans Karsenbarg uit.

Op het Rölingcollege in Groningen krijgt Mulisch de Diepzee-prijs uitgereikt voor de meest gelezen en gewaardeerde auteur onder middelbare scholieren. Mulisch reist naar Parijs voor het internationale schrijverscongres 'Transeuropéennes de Littérature', dat van 27 oktober tot 10 november gehouden werd en draagt er tien 'Thesen' over het schrijverschap voor. Publicatie van Aan het woord, een bundel van zeven toespraken.

1987

De verfilming van De aanslag is niet alleen in Nederland een groot succes. The Assault wordt met de Golden Globe en een Oscar bekroond. In januari publiceert Mulisch tien 'Scholia' in De Gids. Deze worden in hetzelfde jaar met de tien 'Thesen' uit 1986 gebundeld tot Grondslagen van de mythologie van het schrijverschap (Thoth). Publicatie van de verzamelbundel De Gedichten 1974-1983 en de novelle De pupil.

De pupil is vertaald in het Duits (München/Wenen 1989), Frans (Arles 1989) en Servokroatisch (Novi Sad 1994).

1988

Op 30 januari houdt Mulisch ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Marcel van Dam de toespraak 'Het licht'. De tekst wordt op 12 februari gepubliceerd in NRC Handelsblad en later dat jaar als afzonderlijke publicatie. Mulisch reist naar Berlijn voor het schrijverscongres 'Ein Traum von Europa', waar hij op 25 mei de lezing 'Lof van het niemandsland' houdt. John Rouvroye bewerkt De pupil tot een monoloog.

De première vindt plaats in juni in het Bonnefantenmuseum in Maastricht. Publicatie van een nieuwe roman, De elementen. De elementen is vertaald in het Duits (München/Wenen 1990, Frans (Arles 1992) en Nieuwgrieks (Athene 1997). Publicatie van een verzamelbundel Theater 1960-1977, waarin opgenomen 'Tanchelijn' (1960), 'De knop' (1960), 'Een doorn in het oog' (1967), 'Oidipous Oidipous' (1972), 'Bezoekuur' (1974), 'Volk en vaderliefde' (1975) en 'Axel' (1977). Ook verschijnt Oedipus als Freud (Lemniscaat), een voordracht van Mulisch die hij bij verschijning van deel 10 van het verzameld werk van Jung uitsprak.

1989

Op 8 november houdt Mulisch in Groningen de lezing 'De neus van Cleopatra. meditaties over het toeval in de geschiedenis'. Hij reist in december naar Berlijn voor de manifestatie 'Richtfest für ein europäisches Haus', ter gelegenheid van de verjaardag van Willy Brandt. Daar houdt hij de rede 'De verkeerde Mephistopheles'. Publicatie van Voorval. Variatie op een thema (Bijenkorf) en de novelle Het beeld en de klok.

Het beeld en de klok is vertaald in het Duits (Reinbek bei Hamburg 1996).
1990

De zuilen van Hercules bevat tien essays, waaronder 'Het boek', 'Grondslagen voor de mythologie van het schrijverschap', 'Oedipus als Freud', 'Het licht', 'Het ene' en 'De verkeerde Mephistopheles'. De zuilen van Hercules is vertaald in het Duits (München [etc.] 1997)

1991

Mulisch beëindigt zijn redacteurschap bij De Gids, maar blijft verbonden aan het stichtingsbestuur, waarvan de redactie deel uitmaakt.

1992

Op 12 januari krijgen Harry Mulisch en Kitty Saal een zoon, Menzo Harry Kurt Saal-Mulisch. Op 4 mei houdt Mulisch in de Nieuwe Kerk in Amsterdam de rede 'Op de drempel van de geschiedenis'. De tekst wordt op 5 mei gepubliceerd in NRC Handelsblad en later dat jaar als afzonderlijke publicatie. Ter gelegenheid van de vijfenzestigste verjaardag van de schrijver vindt in het najaar een aantal festiviteiten plaats.

Van 10 oktober tot en met 21 februari 1993 is in het Letterkundig Museum in Den Haag een grote overzichtstentoonstelling van Mulisch' werk te zien. Bij de tentoonstelling verschijnt een schrijversprentenboek, De onderkant van het tapijt. Harry Mulisch en zijn oeuvre 1952-1992. Marita Mathijssen publiceert een bibliografie van alle werken. In de Ramada Koepelzaal houdt Mulisch de voordracht 'Wij wereldliteratoren', die de volgende dag in de Volkskrant gepubliceerd wordt. Aanleiding is de overhandiging aan Mulisch van het 500.00ste exemplaar van De aanslag en van het eerste exemplaar van zijn roman De ontdekking van de hemel. Tijdens de feestelijke bijeenkomst wordt Mulisch bevorderd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau en krijgt hij tevens de Zilveren Erepenninng van de stad Amsterdam.

De ontdekking van de hemel is vertaald in het Duits (München [etc.] 1993), Spaans (Barcelona 1997), Engels (New York 1996) Frans (Parijs 1999).

1993

De ontdekking van de hemel wordt bekroond met de nieuwe prijs van de Nederlandstalige literaire kritiek, de Mekka-prijs (19 februari), en de Multatuliprijs (5 november). Op 5 oktober opent Mulisch de Frankfurter Buchmesse, waar het Nederlandse taalgebied Schwerpunkt is, met de toespraak 'Een spookgeschiedenis.' De Duitse vertaling verschijnt - bij vergissing - op 4 oktober in Der Spiegel.

De Nederlandse tekst verschijnt op de openingsdag in NRC Handelsblad en later dat jaar als afzonderlijke publicatie. Op 7 december spreekt Mulisch bij de uitreiking van de ECI-prijs voor literaire essays de rede 'Fax aan de moeder' uit, waarvan de tekst op 10 december in NRC Handelsblad wordt gepubliceerd.

1994

Publicatie van Twee opgravingen (bevat 'Ik Bubanik' uit 1947 en 'Op weg naar de mythe' uit 1954) en van de verzamelbundel Vijf fabels, waarin opgenomen 'De gezochte spiegel' (1983), 'De pupil' (1987), 'De elementen' (1988), 'Het beeld en de klok' (1989) en 'Voorval' (1989).

1995

Mulisch wordt op 17 maart de eerste ereburger van de stad Haarlem. Op 15 augustus wordt hij grootvader van kleindochter Naomi Alice Mulisch. Ter gelegenheid van de officiële herdenking van 50 jaar Verenigde Naties, op 19 oktober, spreekt Mulisch de rede 'De opera van San Francisco' uit in aanwezigheid van koningin Beatrix, prins Claus, prins Willem-Alexander en het vrijwel voltallige kabinet.

Op 20 oktober verschijnt de tekst in de Volkskrant. In het Kasteel te Laken overhandigt koning Albert II van België op 23 november de Prijs der Nederlandse Letteren aan Mulisch voor zijn gehele oeuvre. Mulisch' dankwoord 'Het pleit is beslecht' verschijnt op 24 november in NRC Handelsblad en wordt nog hetzelfde jaar gepubliceerd in Bij gelegenheid, een bundel gelegenheidsgeschriften (met o.a. niet eerder gepubliceerde 'Twee laudatio's voor Hein Donner').

1996

Tijdens een bezoek van een aantal Nederlandse auteurs aan Moskou en St. Petersburg, ter gelegenheid van het internationale Tsaar Peter de Grote-jaar, wordt Mulisch op 11 september de Russische vertaling van De aanslag overhandigd. De laatste week van oktober en de eerste week van november verblijft hij in Washington en New York voor signeersessies en interviews ter promotie van de Engelse vertaling van De ontdekking van de hemel. De roman wordt buitengewoon lovend ontvangen in de Amerikaanse media.

1997

Op 13 oktober vindt in de Kleine Zaal van het Concertgebouw het - verlate - verjaardagsfeest plaats ter gelegenheid van Mulisch' zeventigste levensjaar en zijn vijftigjarig schrijverschap. De verzamelde romans verschijnen in een

cassette, Mulisch' universum; waaraan toegevoegd zijn debuutverhaal 'De Kamer'. De elf boeken worden hem een voor een overhandigt door vrienden en bewonderaars, ieder met een eigen toespraak.

Aad Nuis bevordert Mulisch tot Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Van 30 oktober tot 2 november verblijft Mulisch in gezelschap van een twintigtal Nederlandse auteurs in Zweden op de boekenbeurs van Gothenborg, waar hij met zijn lezing 'Holland for beginners' de nodige verwarring zaait. Op zondag 7 december opent in het Stedelijk Museum in Amsterdam een door Mulisch samengestelde tentoonstelling onder de titel Zielespiegel. Weken voor de opening staan de kranten bol van Mulisch' spelling zonder de tussen-n die sinds dit jaar in de nieuwe spelling van de Nederlandse taal hoort. Bij de tentoonstelling verschijnt een boek, Zielespiegel. Bij wijze van catalogus.

1998

Publicatie van Het zevende land, de tekst van een rede uitgesproken in München in de reeks 'Reden über das eigene Land' en van de roman De proceure. De procedure is vertaald in het Duits (München 1999), een Engelse en een Franse vertaling zijn in voorbereiding.

1999

Op 17 maart gaat Mulisch op audiëntie bij paus Johannes Paulus II. Hij overhandigt de paus een Poolse vertaling van De aanslag en een Duitse vertaling van De ontdekking van de hemel. Na het bezoek spreekt Mulisch met kardinaal Simonis een klein uur achter de gesloten deuren van de Kerk der Friezen. Op 17 mei wordt De procedure bekroond met de Libris Literatuur-prijs. In juni ondertekent Mulisch een contract met regisseur Jeroen Krabbé, producent Ate de Jong en scenarioschrijver Edwin de Vries voor de verfilming van De ontdekking van de hemel. Op 20 november krijgt Mulisch in Cognac de Prix Jean Monnet voor De ontdekking van de hemel.

2000

Mulisch schrijft het boekenweekgeschenk, Het theater, de brief en de waarheid. De publikatie is voor Freek de Jonge aanleiding om in zijn column van het Parool en zijn theatervoorstelling op te roepen het boek te verbranden. De keuze voor de Harry Mulisch past goed bij het thema van de Boekenweek, 'De klassieken'.

In februari krijgt Harry Mulisch als eerste Nederlandse auteur een omvangrijke website die aan de hand van acht thema's, Familie, Oorlog, Politiek, Kunst, Dood, Wetenschap, Wonder en Tijd, het hele oeuvre van Mulisch belicht. Makers van de site zijn Kitty Saal en Ed Gebski. Mulisch gaf haar de titel 'Het Nieuwe Lichaam'.

Op 30 mei wordt bij De Bezige Bij het contract getekend voor de verfilming van De Kamer.

Rutger Hauer speelt de hoofdrol en debuteert tevens hiermee als regisseur. Samen met Erik Lieshout tekent hij voor de regie.

2001

Publicatie van 'Siegfried'.

In deze nieuwe roman rolt een lawine van wilde speculaties over de lezer heen. Of: hoe literaire fantasie de wekelijkheid meester wordt.

...Het raadsel Hitler lijkt opgelost, nadat Herter in zijn fantastische theorieën Hitler, als de incarnatie van het 'Niets' heeft vastgepind op diens wezenlijke onbegrijpelijkheid.

Op 25 oktober gaat, The Discovery of Heaven, de verfilming van De ontdekking van de hemel in première.

2002

29 juli 2002 Harry Mulisch 75 jaar.

2003

Harry Mulisch wint de Inktaap, de Vlaams-Nederlandse literatuurprijs van jongeren.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Kunstmin in Dordrecht werd zijn boek Siegfried door de duizendkoppige jongerenjury, afkomstig uit

Nederland en Vlaanderen, uitgeroepen als de absolute favoriet van de jongeren in de leeftijdscategorie 15-18 jaar. Mulisch ontving de prijs, bestaande uit een olieverfschilderij van Lovis van Poeteren, uit handen van een van de juryleden.

Uit het juryrapport over 'Siegfried' van Harry Mulisch:

- 'Toen ik dit boek las had ik geen besef van de tijd, alles rondom me verdween en alleen ik en mijn fantasie waren nog aanwezig.' Sint Franciscuscollege - Nele - Heusden-Zolder

- 'Af en toe ga je echt stilstaan. dan lijkt het zó werkelijk dat je je echt afvraagt of het niet echt is gebeurd... Met die vraag blijf je achter.' Vrije School Den Haag, Den Haag

Uit het juryrapport over 'Siegfried' van Harry Mulisch:

- 'Het boek is zo geschreven dat je alles als het ware voor je ogen ziet gebeuren: meeslepend.' Vrije Schoolgemeenschap Rudolf Steiner, Leiden
- 'Zelfs al had je een instinctieve haat voor de man, dan slaagt Mulisch er toch in om hem als een fascinerend personage voor te stellen.' Sint Jan Berchmanscollege, Mo.

Mulisch kwam als uiteindelijke winnaar van de Nederlandse en Vlaamse jongeren uit de bus. Aan het project 'de inktaap' werd deelgenomen door circa duizend scholieren van 70 scholen uit beide landen.

De inktaap is de prijs verbonden aan het gelijknamige Vlaams-Nederlands leesbevorderingsproject voor de hoogste klassen van het secundair onderwijs / voortgezet onderwijs en is een initiatief van de Nederlandse Taalunie, Stichting Lezen en CANON –

Cultuurcel van het departement Onderwijs en de administratie Cultuur van het departement WVC van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Tijdens de slotbijeenkomst gingen de aanwezige genomineerde schrijvers Harry Mulisch, Peter Verhelst en Robert Anker en een aantal vakjuryleden

van de Libris Literatuurprijs, AKO Literatuurprijs en de Gouden Uil in debat met de jeugdige juryleden.

2004

De ontdekking van de hemel voor BGN-lezers het mooiste boek aller tijden

2006

De schrijver van het boek, Dick Verkijk, verwijt de in 1927 geboren Mulisch, dat die zijn jeugdzonde altijd verzwegen heeft. Mulisch op zijn beurt noemt het boek „quatsch“.

Verkijk zegt dat Mulisch zich altijd heeft voorgedaan als een felle antinazi, maar twee getuigen hebben onafhankelijk van elkaar tegenover hem over de jeugdzonde van de beroemde auteur gesproken. De tekst van het pamflet werd aangeboden aan een aantal dag- en weekbladen, maar die zagen af van plaatsing. Uitgeverij Aspekt lanceert het boek deze maand en Verkijk gaat daarin ook in op de kritiek op zijn werk.

Volgens David Barnouw van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) is het niet meer na te gaan of Mulisch lid is geweest. „Van de Jeugdstorm bestaat geen behoorlijke ledenadministratie. Die was al slordig tijdens de oorlog, en aan het eind ervan is het bestand grotendeels vernield.“

Barnouw, die zelf onderzoek deed naar de Jeugdstorm, is niet onder de indruk van het verhaal van Verkijk.

„Ik zit ermee dat die twee getuigen pas na zestig jaar komen aanzetten, dat is het rare. Als het echt waar is, dan vraag je je af waarom mensen er niet eerder mee zijn gekomen. Zo'n Mulisch heeft ook vijanden. Daarbij komt dat Mulisch er nooit een geheim van heeft gemaakt dat hij een foute vader had, waarom zou hij dan geheimzinnig doen over de Jeugdstorm?“

Barnouw noemt het verhaal van Verkijk dan ook „zwak“.

2007

Harry Mulisch ontvangt een eredoctoraat van de Universiteit van Amsterdam.

De universiteit verleende het eredoctoraat ter gelegenheid van het 375-jarig bestaan. Mulisch is na Willem Kloos en Lodewijk van Deysel de 3e schrijver die deze eer te beurt valt.

Voor Mulisch is het eredoctoraat de belangrijkste bekroning van zijn omvangrijke oeuvre zolang hij nog geen Nobelprijs heeft gekregen.

De universiteit verleende de eredoctoraten ter gelegenheid van het 375-jarig bestaan. Mulisch is niet de eerste Nederlandse schrijver die door de UvA wordt onderscheiden; Willem Kloos en Lodewijk van Deysel gingen hem voor. Mulisch had al gezegd het eredoctoraat een bekroning van zijn omvangrijke oeuvre te vinden. 'Tenminste, zolang ik de Nobelprijs nog niet heb.'

Hoewel Mulisch geen wetenschapsbeoefenaar is in de strikte zin van het woord, stelt hij in zijn boeken wel moraalfilosofische en sociologische kwesties aan de orde.

Zijn schrijverschap is intellectueel, aldus de universiteit. 'Voor Mulisch is de kunst zelf ook voorwerp van discussie, waarbij hij academische kunstbeschouwers evenaart.'

Verder volgt hij de baanbrekende ontwikkelingen in de natuurwetenschap, die voor morele dilemma's zorgen. Zo leidde de publicatie van de roman *De ontdekking van de hemel* (1992) tot een symposium over de wetenschappelijke pretenties van Mulisch.

De compositie van de wereld (1980) is te zien als zijn filosofisch hoofdwerk. Marita Mathijssen-Verkooijen, hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde, trad op als erepromotor. Mathijssen stelde onder meer de boeken *De mythische formule* en *Het voorbestemde toeval* over Mulisch samen.

Harry Mulisch ontvangt de Premio Nonino internationaal 2007

Uitgereikt in de distilleerderij van Nonino in Ronchi di Percoto

Harry Mulisch heeft op zaterdag 27-1-2007 de Premio Nonino internationaal 2007 in ontvangst genomen.

Mulisch werd voorgedragen en gelauwerd door jurylid V.S. Naipaul, een Britse romanschrijver die in 2001 de Nobelprijs voor literatuur kreeg.

De motivatie van de jury was: "Zonder zijn verhaal te vergeten over het absolute kwaad van de afgelopen eeuw, ontdekken we de bewonderenswaardige fusie tussen macro- en micronisme in de werken van Harry Mulisch, een veranderlijk ontwerp dat voor ons verborgen mysterieuze werelden ...

Harry Mulisch genomineerd voor Man Booker International Prize 2007

Samen met onder anderen Margaret Atwood, Carlos Fuentes, Doris Lessing, Philip Roth en Salman Rushdie werd hij genomineerd voor de tweede editie van de Man Booker International Prize for Fiction.

Deze in 2004 ingestelde internationale variant van de Booker Prize is een oevreprijs. Hij is bestemd voor schrijvers die zich constant onderscheiden door 'literary excellence' en die een belangrijke bijdrage leveren aan de internationale literatuur.

De eerste laureaat van de tweejaarlijkse prijs was de Albanese schrijver Ismail Kadare.

Een jury bestaande uit Elaine Showalter (voorzitter), Nadime Gordimer en Colm Toibin koos voor haar shortlist vijftien schrijvers uit tien landen: Australië, Canada, Frankrijk, Ierland, Israël, Mexico, Nederland, Nigeria, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Voor het aan de prijs verbonden bedrag van 90.000 euro komen de volgende schrijvers in aanmerking:

Chinua Achebe
Margaret Atwood
John Banville
Michael Tournier
Peter Carey
Carlos Fuentes
Ian McEwan
Harry Mulisch
Doris Lessing
Alice Munro

Michael Ondaatje
Amos Oz
Philip Roth
Salman Rushdie
Don DeLillo

De winnaar wordt begin juni bekendgemaakt, de uitreiking is op 28 juni in Oxford.

2010

Op maandag 15 februari is Harry Mulisch te gast bij NOVA College Tour. Samen met presentator Twan Huys interviewen studenten de schrijver Harry Mulisch.